

A pécsi ferences betlehem

Gyermekkorom karácsonyainak egyik legszebb emléke a betlehemenzés volt. Édesanyám nagy körültekintéssel tervezte és szervezte a pécsi templomokban. Visszagondolva, a családtagok közül engem érdekelhetett legjobban a betlehemenzés, mert mindig örömmel és első szóra voltam kész az indulásra.

A legszebb betlehem Pécsen a „barátok templomában” volt. Karácsonykor az oltár elé építették a barlangistállót. Az alakok valamivel kisebbek voltak, mint élőben. Nagyon jól emlékszem a pásztorok között álló „látó” emberre, aki kezét a szeme elé emelve kémlelte a csillagokat. Az erdőt kis fenyőfák és nagy cserepes növények alkották. A gyermeki fantáziát megmozgató csodaszép betlehemet többször kellett megnézni. Karácsonykor a kisdad a jászolban fekiúdt, aprószenetekkor a kétéves Jézust édesanyja az ölében tartotta. Végül megérkeztek a háromkirályok is tevéen, elefánton, kísérettel és az ajándékaikkal.

A ferenceseknél évszázadokon át nagy hagyománya volt a műhelyeknek, ahol ügyes asztalos, szabó, cipész, szobrász, festő, aranyozó, ötvös mesterségekhez értő fráterek dolgoztak. A pécsi rendházban 1929-ben alapították a Szent József műhelyt oltárépítő és javító munkákra. A műhely már az alapítást követően sok munkát kapott. Pécs, Mohács, Jászberény, Szigetvár, Szeged kolostoraiban szépültek és épültek az oltárok a „ferences barokk” remekei. 1936-ban a tartományfőnök adott megbízást a frátereknek egy nagyon szép betlehem elkészítésére. Gondos tervezés és olaszországi tanulmányút után kezdtek el a nagy munkát. 1940 karácsonyára elkészült a Szent Család siklósi fűzfából. A többi szobrot a mohácsi György-sziget fűz és nyár fáiból faragták. A fráterek közül Krizsó testvér hatalmas erejével tűnt ki, akinek a súlyos faanyagok emelése, cipelése nem okozott gondot. 1941 karácsonyának éjjeli miséjére készült el a remekmű, a pécsi-ek legnagyobb örömére. Ez az öröm sajnos nem tartott sokáig, mert 1950. június 10-én megtörtént a szerzetesek szétszórattatása: a ferences kolostort is bezárták. A műhely megszűnt, és még a munkástestvéreket, a frátereket is elvitték.

Egyszer a sekrestyés megkért, hogy jöjjenek segíteni a szobrok kihelyezésénél. Elmondta azt is, hogy csak egy nagy, 5-6 méteres fenyő lesz a háttérben, de sajnos nem kapott megfelelőt. Rögtön eszembe jutottak a Palotás Karcsitól kapott jegenyefenyők, mintha csak erre az alkalomra vártak volna.

A karácsonyfák közül nekem mindig az igazi „Tannenbaum”, a jegenyefenyő tetszett. A Keleti-Mecsekben a nyárádi kunyhó mellett a karácsonyfakertben voltak jegenyefenyők, de egyszer elfogytak. Sopronból kértem magot, a magok kikeltek, de egy vakond kitérta az összest. Csemetét nem sikerült szereznem, de végül megtudtam, hogy Palotás Karesinak van a híres csemetekertjében Sellyén, az Ormánságban. Karcsi, szokásához híven, hímezett- hámozott, sok kifogást mondott: a csemeték nagyon kicsik, nem is szépek, kevés is van, lassan nőnek, szóval nem is érdemes elültetni őket. Hosszas rábeszélés után megengedte, hogy megnézzem azokat a kertben. Két sorban voltak, valóban kicsik, évi növekedésük alig volt, egyezőval a „guggolós” életszakaszukat töltötték a legnagyobb nyugalomban. Végül Karcsi megkérdezte, hányat szeretnék. Rávágtam, hogy 25-öt,

ezt azonnal megfelelte 12-re. Hozta az ásót, kiemeltük, és pontosan leszámolta a 12-t, és lelkemre kötötte, hogy a lehető leggondosabban ültessem el, és kezeljem őket. Ezt olyan pontosan betartottam, hogy a fákból saját részre sohasem vágtam ki egyet sem. A fenyők közben megnőttek, és a legnagyobb már 6-7 méteres volt, amikor a sekrestyés kérését meghallottam. Nagy volt az öröme, amikor másnap barátaim segítségével levittük a szép, nagy fát,

Most már részletesen beszámolhatok Palotás Karesinak,

aki az égből figyelni nyugdíjas pályafutásunkat, a 12 jegenyefenyő sorsáról. 11 megeredt, s mivel sajnáltam levágni őket, hatalmas fákká nőttek. Két méter magasságában évente egyet-egyet levágtam közülük, melyek Pécs legszebb betlehemének lettek a díszei vagy 20 éven keresztül. Mire végigértem a 11-en, az első addigra szép „kandeláberes” hajtást hozott, és kezdődhetett a második futam.

A szobrokat időközben az önként jelentkező művészek elkezdték újrafesteni. Sokéves gondos munka után az összes szobrot felújították. Újra eredeti szépségében látható a betlehem, de a barlang és az angyalok serege nélkül, és más elrendezésben, mint ahogy annak idején a fráterek felállították.

Ez a pécsi ferences betlehem története, amelyről sokáig hallani sem lehetett. A betlehemet látva mindig emlékezzünk a munkásszerzetesekre, a fráterekre, akik az „ora et labora” szellemiségében ezt a csodaszép betlehemet faragták a Teremtőnk dicsőségére.

Dr. Tóth Aladár
ny. erdőmérnök

*Az Országos Erdészeti Egyesület
és az Erdészeti Lapok Szerkesztősége
exúton kíván minden tagtársnak és olvasónak
Aldott, Békés Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Új Esztendőt!*